

Raadsstuk

Onderwerp: Dividendbeleid voor deelnemingen

Reg.nummer: 2013/109710

1. Inleiding

Haarlem heeft aandelen in enkele vennootschappen, zogenoemde deelnemingen. Met het deelnemen in het kapitaal van een vennootschap is Haarlem geheel of gedeeltelijk eigenaar daarvan en heeft daardoor geheel of gedeeltelijk zeggenschap over die vennootschap. Tegenover het verstrekken van kapitaal staat een vergoeding in de vorm van dividend. Deze nota beschrijft het beleid van de gemeente ten aanzien van dividenduitkeringen. De aanleiding voor de nota is terug te voeren op discussies in de algemene vergadering van aandeelhouders bij Spaarnelanden en SRO tussen de aandeelhouder(s) en de raden van commissarissen. Tevens zijn er in het verleden in de commissie Bestuur opmerkingen over gemaakt. Daaruit is de noodzaak voortgekomen voor een eenduidig beleid van de gemeente.

Twee begrippen zijn van belang: dividend en solvabiliteit. Het dividend is het gedeelte van de winst van een vennootschap dat aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd. Soms kan daarvoor ook het vermogen van de vennootschap worden aangesproken. De solvabiliteit is de verhouding tussen eigen vermogen en het balanstotaal van een vennootschap. Het is een maatstaf voor de financiële soliditeit van een vennootschap op langere termijn. De gewenste hoogte ervan is afhankelijk van de aard van de werkzaamheden en het bijbehorende risicoprofiel. Hoe lager het risicoprofiel, des te lager de noodzakelijke solvabiliteit en dus des te lager het noodzakelijke eigen vermogen. Over het algemeen varieert in het bedrijfsleven de gewenste hoogte tussen 20 en 50%.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. De gewenste dividenduitkering van vennootschappen waar de gemeente in deelneemt gelijk te stellen aan tenminste het door de gemeente geïnvesteerd vermogen in de vorm van aandelenkapitaal, vermenigvuldigd met de intern gehanteerde rekenrente van de gemeente;
2. Bij de beoordeling van de daadwerkelijke dividenduitkering een minimum voor de solvabiliteit van een vennootschap te hanteren van 25%, waarbij de solvabiliteit de verhouding tussen eigen vermogen en balanstotaal is;
3. Alleen af te wijken van deze solvabiliteit indien de betreffende vennootschap aantoonde dat een hogere solvabiliteit noodzakelijk is, gelet op de aard van de werkzaamheden en het risicoprofiel.

3. Beoogd resultaat

Dit voorstel legt de kaders vast van de door de gemeente gewenste dividenduitkering van vennootschappen waar de gemeente in deelneemt c.q. aandeelhouder van is. Haarlem wil hiermee het volgende bereiken:

- de dividenduitkering van een deelneming moet stabiel en voorspelbaar zijn in relatie tot de meerjarenbegroting van de gemeente;
- deelnemingen houden een buffervermogen aan, zodanig dat tegenvallende incidentele resultaten of boekverliezen niet direct voor rekening van de gemeente komen, maar door de deelnemingen kunnen worden opgevangen;

- om voor vervangingsinvesteringen financiering door banken zonder garantie of financiering door de gemeente te kunnen aantrekken, dienen deelnemingen een solvabiliteit van tenminste 25% van het balanstotaal te hebben;

Het college van burgemeester en wethouders treedt wettelijk op als aandeelhouder en zal in deze rol dit kader toepassen.

4. Argumenten

Een deelneming in het kapitaal van een vennootschap kost geld, waar de gemeente een bezit voor terugkrijgt in de vorm van aandelen. Het geld dat de gemeente hier aan uitgeeft, kan niet aan iets anders worden uitgegeven. In de praktijk betekent dit dat tegenover het bezit van aandelen een even grote schuld op de balans van de gemeente staat. Daarom wil de gemeente voor een deelneming in het kapitaal van een vennootschap een vergoeding ontvangen. De minimaal *gewenste* vergoeding is gelijk aan de rentekosten die de gemeente zou besparen indien zij niet zou deelnemen in een vennootschap en de schuldpositie op de balans van de gemeente dienovereenkomstig lager zou zijn. Deze minimaal *gewenste* vergoeding is dus beredeneerd vanuit de positie van de gemeente en niet vanuit de vennootschap.

De *daadwerkelijke* vergoeding, in de vorm van dividend, is afhankelijk van de winst en de solvabiliteit van een vennootschap. Reden hiervoor is dat naast het belang van een vergoeding voor beschikbaar gesteld kapitaal, de gemeente ook belang heeft bij het (financieel) gezond zijn en blijven van een vennootschap waar zij in deelneemt. Voor de daadwerkelijke vergoeding wordt dus rekening gehouden met de specifieke (financiële) situatie van de deelneming. Dit betekent dat de gemeente genoeg kan nemen met een lager dan *gewenst* dividend, indien de winst lager is dan de *gewenste* dividenduitkering én de solvabiliteit aan haar ondergrens zit.

Indien het bedrijfsresultaat te laag is om het *gewenste* dividend te kunnen uitkeren, maar de solvabiliteit van de betreffende vennootschap is ruim voldoende, dan kan wat de gemeente betreft een deel van het eigen vermogen worden gebruikt om toch de *gewenste* dividenduitkering aan de gemeente te kunnen doen. Van een ruim voldoende solvabiliteit is sprake als de solvabiliteit ook na gebruik van een deel van het eigen vermogen voor het uitkeren van het *gewenste* dividend, boven de ondergrens van 25% blijft.

5. Kanttekeningen

Voor een goede toepassing van dit dividendbeleid voor deelnemingen van de gemeente is het noodzakelijk dat deelnemingen een bestendig beleid voeren ten aanzien van hun balans. Bezittingen en schulden moeten van jaar op jaar op dezelfde manier worden gewaardeerd, zodat ook de solvabiliteit jaarlijks op dezelfde manier wordt bepaald. Hierdoor wordt ongewenste beïnvloeding van de solvabiliteit vermeden. De accountants van de deelnemingen hanteren dit als uitgangspunt voor hun werkzaamheden.

Haarlem neemt deel in vijf vennootschappen. Het procentuele belang van Haarlem in drie daarvan is minder dan 1%: Bank Nederlandse Gemeenten (0,41%), NV Nuon Energy (0,1%), Liander NV (0,1%). Dit betekent dat de gemeente daarin geen bepalende invloed heeft. Desondanks streeft de gemeente wel naar een dividendbeleid bij die deelnemingen zoals hiervoor is aangegeven.

In twee vennootschappen heeft Haarlem een belang van 50% of meer: Spaarnelanden nv (100%) en NV SRO (50%).

6. Uitvoering

Algemeen

Voor de gewenste hoogte van een dividenduitkering sluiten we aan bij de rekenrente die de gemeente intern hanteert; momenteel is deze 5%. Dit betekent dat de gemeente een dividenduitkering wenst van minimaal 5% van het door de gemeente in een vennootschap geïnvesteerde vermogen (in de vorm van aandelenkapitaal). Een hoger dividend mag uiteraard ook; een lager dividend kan alleen als de vennootschap onvoldoende winst maakt én de solvabiliteit aan haar ondergrens zit.

Voor de noodzakelijke solvabiliteit van een vennootschap hanteert de gemeente een niveau van 25%, tenzij de betreffende vennootschap aantoont dat een hogere solvabiliteit noodzakelijk is, gelet op de aard van de werkzaamheden en het risicoprofiel.

Specifiek voor Spaarnelanden

Haarlem is enig aandeelhouder en dus 100% eigenaar van Spaarnelanden. Daardoor kan de gemeente geheel zelfstandig beslissen (in de algemene vergadering van aandeelhouders) over de hoogte van het uit te keren dividend. Het geïnvesteerd vermogen van de gemeente in Spaarnelanden bedraagt afgerond €10 miljoen. Een dividenduitkering gelijk aan de interne rekenrente van de gemeente van 5% betekent een bedrag van €500.000 aan gewenst dividend. De winst van Spaarnelanden bedroeg tussen 2006 en 2011 gemiddeld €1 miljoen per jaar. Daarvan is gemiddeld €0,4 miljoen per jaar als dividend uitgekeerd. Het overige deel is toegevoegd aan de reserves, ter dekking van de kosten van nieuwe huisvesting.

De solvabiliteit van Spaarnelanden is 44% (jaarrekening 2011). Spaarnelanden houdt in haar bedrijfsvoering rekening met de wens van de gemeente over de hoogte van het uit te keren dividend. De solvabiliteit is zodanig dat deze uitkering de komende jaren ook bij een eventueel tegenvallend bedrijfsresultaat mogelijk lijkt.

Specifiek voor SRO

Haarlem is voor 50% aandeelhouder in SRO, de gemeente Amersfoort bezit de andere 50%. Dit betekent dat Haarlem niet zelfstandig over het dividend kan besluiten. De insteek is evenwel ook hier een dividenduitkering gelijk aan de interne rekenrente van de gemeente van momenteel 5%. Bij een geïnvesteerd vermogen van Haarlem in SRO van afgerond €4 miljoen betekent dit een gewenste dividenduitkering van €200.000. De winst van SRO bedroeg tussen 2008 en 2011 gemiddeld €0,9 miljoen per jaar, waarvan gemiddeld €0,4 miljoen aan Haarlem als dividend is uitgekeerd. Het overige deel is grotendeels aan Amersfoort uitgekeerd; een klein deel is toegevoegd aan de reserves van SRO.

De solvabiliteit van SRO is 40% (jaarrekening 2011). SRO houdt in haar bedrijfsvoering rekening met de wens van de gemeente over de hoogte van het uit te keren dividend. De solvabiliteit is zodanig dat deze uitkering de komende jaren ook bij een eventueel tegenvallend bedrijfsresultaat mogelijk lijkt.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. De gewenste dividenduitkering van vennootschappen waar de gemeente in deelneemt gelijk te stellen aan tenminste het door de gemeente geïnvesteerd vermogen in de vorm van aandelenkapitaal, vermenigvuldigd met de intern gehanteerde rekenrente van de gemeente;
2. Bij de beoordeling van de daadwerkelijke dividenduitkering een minimum voor de solvabiliteit van een vennootschap te hanteren van 25%, waarbij de solvabiliteit de verhouding tussen eigen vermogen en balanstotaal is;
3. Alleen af te wijken van deze solvabiliteit indien de betreffende vennootschap aantoonbaar dat een hogere solvabiliteit noodzakelijk is, gelet op de aard van de werkzaamheden en het risicoprofiel.

Gedaan in de vergadering van ... .. (wordt ingevuld door de griffie)

De griffier

De voorzitter